

НЕЗАЛЕЖНА МЕДІЙНА РАДА

Рішення № 75

м. Київ

10 березня 2021 р.

1. 29.12.2020 до Незалежної медійної ради надійшло звернення від директора Л. Гуріної та правознавця О. Слової товариства з обмеженою відповідальністю «Компанія «ЕкспертоКреде»» (лист №53 від 24.12.2020) з проханням висловити позицію щодо поширення недостовірної інформації та маніпулятивного контенту ДП ТРК «Аверс» (та пов'язаними з нею телекомпаніями). Зокрема, у скарзі йдеться про порушення телеканалами «Аверс» та «Рівне-1» вимог щодо висвітлення передвиборчого процесу; порушення телеканалом «Аверс» журналістських стандартів під час висвітлення захоплення заручників у місті Луцьк, порушення журналістами телеканалу «Аверс» права на приватність, висвітлення телеканалом необ'єктивної, неповної та неправдивої інформації.

2. З огляду на пункт 12 Положення про Незалежну медійну раду Незалежна медійна рада визнає частину звернення прийнятною.

3. Незалежна медійна рада не визнає прийнятним звернення в частині таких стверджуваних порушень:

1. Дописи в соцмережах щодо поведінки органів правопорядку. Один з епізодів, що містяться в скарзі до Незалежної медійної ради, [стосується](#) затримання представниками органів правопорядку журналістки ТРК «Аверс» за перехід дороги в невстановленому місці, що поставило під загрозу життя і здоров'я учасників дорожнього руху. Зокрема, йдеться про небажання журналістки Наталки Поліщук повідомляти свою особу під час затримання і подальше доставлення її до відділку поліції для складання протоколу. Після зазначених подій журналістка зробила в соцмережах допис, де описала ситуацію з використанням непристойних та лайливих слів у бік представників органів правопорядку. З наданого Незалежній медійній раді матеріалу випливає, що дописи розміщено на приватній сторінці журналістки. Крім цього, у кожному з епізодів цієї історії пані Поліщук діяла в статусі приватної особи, не оперуючи своїм статусом журналіста.

Утім, під час оцінювання дій журналістів слід відрізнити випадки їхньої професійної діяльності від ситуацій, коли вони виступають як приватні особи. Зокрема, КЖЕ у своєму [рішенні](#) від 24 листопада 2020 року підкреслила, що дописи журналістів на власних сторінках у соціальних мережах переважно вважаються такими, що здійснюються в статусі приватної особи. Незалежна медійна рада, відповідно до пункту 4 [Положення про Незалежну медійну раду](#), уповноважена розглядати скарги на порушення, вчинені засобами масової інформації.

Отже, незважаючи на те, що подібні дописи потенційно можуть перевищити межі припустимої критики на адресу державних органів, підриваючи їхню репутацію в очах суспільства (див. рішення ЄСПЛ у справі [Savitchi v Moldova](#), §52–55), Незалежна медійна рада вважає скаргу в частині цього епізоду **неприйнятною** через відсутність юрисдикції *ratione materiae*.

2. Скарга волинського губернатора на провокаційні запитання від ТРК «Аверс». Цей матеріал [висвітлює](#) приїзд Президента Зеленського на Волинь та спробу журналістки Наталки Поліщук узяти інтерв'ю щодо стану доріг в області. Під час сесії запитань у розмову втрутився губернатор Волинської області пан Погуляйко, наголосивши, що журналісти ТРК «Аверс» регулярно ставлять провокативні запитання та щоденно переслідують його. Уривок відеоролика, наданий скаржником, демонструє дотримання журналісткою етичних стандартів і чинного законодавства в медійній сфері протягом сесії запитань до Президента та представників місцевої влади. Таким чином, оспорюваний матеріал не містить жодних явних чи прихованих порушень з боку працівників телеканалу. Сам факт наявності провокативних запитань не є порушенням, адже, згідно з рішенням ЄСПЛ у [Oberschlick v Austria \(no 2\)](#), провокативні висловлювання є захищеними статтею 10 Конвенції [§31, 33]. Водночас на запит Незалежної медійної ради скаржник не надав жодних додаткових матеріалів щодо ймовірних порушень етичних стандартів, втручання в приватність чи будь-які інші права губернатора Волинської області з боку журналістів ТРК «Аверс». Отже, Незалежна медійна рада вважає скаргу на зазначений матеріал **неприйнятною** за браком фактів, що обґрунтовують наявність ймовірного порушення з боку телеканалу.

3. Репортаж ТРК «Аверс» щодо спілкування Президента Зеленського з виборцями на Волині. Ще один епізод, посилення на який надав скаржник, [містив](#) інформацію щодо візиту Президента Зеленського до місцевої волинської школи та спілкування з виборцями. Зокрема, у сюжеті навели інтерв'ю з представниками охорони щодо доступу журналістів на захід, а також інтерв'ю з місцевими жителями щодо локальних проблем громади. З поведінки осіб очевидна їхня згода на надання інтерв'ю журналістам ТРК «Аверс». Крім того, матеріал містить знімання безпосередньо сесії запитань і відповідей місцевої громади та Президента, де журналісти звертають особливу увагу на неприйнятну поведінку особистої охорони пана Зеленського. Також у матеріалі згадується начальниця управління освіти Волинської обласної державної адміністрації та присутнє коротке інтерв'ю з нею щодо вражень від візиту Президента. Наприкінці матеріалу розповідається про транспорт, за допомогою якого він прибув на Волинь. Крім цього, ТРК «Аверс» наводить уривок з випуску Студії «Квартал 95», де пан Зеленський іронізує з якості президенства своїх попередників.

Хоча матеріал містить досить радикальні висловлювання та закадрові коментарі з боку журналістки Наталки Поліщук, критичні та іноді навіть образливі висловлювання щодо державних службовців та високопосадовців є захищеними (див. [Koç and Tambaş v Turkey](#)). Водночас інформація була підтверджена фактичними даними та нарізкою щодо поведінки президентської охорони, тому немає явних підстав вважати зміст поширеного матеріалу дифамаційним чи таким, що ґрунтується на неправдивій інформації. Щодо наведення епізоду Студії «Квартал 95», Незалежна медійна рада не вбачає явних порушень журналістської етики, адже сатира та іронія є захищеними формами свободи вираження поглядів. Так, зокрема, такі форми, як зображення ([Vereinigung Bildender Künstler v Austria](#), §33), знак з політичним повідомленням ([Eon v France](#), §53), вигадане інтерв'ю ([Nikowitz and Verlagsgruppe News GmbH v Austria](#), §18), реклама ([Bohlen v Germany](#), §50), карикатура ([Leroy v France](#), §44), стаття в місцевій газеті ([Ziemiński v Poland \(no 2\)](#), §45), вважалися припустимими та захищеними статтею 10 ЄСПЛ. Захищеність форми вираження поглядів не завжди означає захищеність

змісту такого висловлення. Наприклад, у згаданій справі [Leroy v France](#) виправдання та популяризація терористичних наративів не була захищена як зміст висловлення, хоча форма вираження цілком відповідала вимогам статті 10 Конвенції. Втім, є висловлення, які захищені і за формою, і за змістом, як-от політичні карикатури (див. нещодавню практику в справі [Dickinson v Turkey](#), §54–55). Водночас інформація про діяльність високопосадовців та їхнє спілкування з виборцями (у разі якщо посада є виборною) належить до питань суспільного інтересу, отже поширення таких даних є виправданим. Таким чином, Незалежна медійна рада вважає скаргу на цей матеріал **неприйнятною** через відсутність явних порушень стандартів журналістської етики або чинного законодавства.

4. Проникнення в житло судді. Скаржник надає посилання на статтю ІМІ, яка [описує](#) звинувачення журналістки ТРК «Аверс» Наталки Поліщук у незаконному проникненні в житло судді Луцького міськрайонного суду. Зокрема, суддя зазначала, що знімальна група без дозволу зайшла до квартири, де перебувала подруга її сина, та намагалася взяти інтерв'ю без згоди останньої. На протипагу журналістка ТРК «Аверс» у коментарі для ІМІ зазначила, що до квартири знімальна група потрапила цілком законно, постукавши у двері, які відчинила родичка судді. На підтвердження своїх слів Наталка Поліщук надала аудіозапис, на якому чуто стукіт у двері, гавкіт собаки та запитання журналістки про те, чи справді суддя мешкає за зазначеною адресою. Втім, представниця ТРК «Аверс» не відрекондувалася журналісткою.

Відповідно до ч. 1 [ст. 162](#) Кримінального кодексу України, незаконне проникнення до житла особи або незаконне проведення в них огляду є кримінально караним діянням. Водночас питання ймовірної корумпованості суддів, незаконного набуття чи недекларування ними майна безпосередньо належать до питань суспільного інтересу ([Pais Pires de Lima v Portugal](#), § 60–61). Проте в цьому випадку з наданої скаржником інформації неможливо чітко зробити висновок щодо конкретного предмета розслідування, епізоду появи знімальної групи біля дверей та послідовності дій журналістки під час взаємодії з родичкою судді, а також поведінки та дозволу особи на інтерв'ю щодо проживання судді за такою адресою. Відеозапис також не дає змоги зробити висновок щодо наявності факту незаконного проникнення в житло судді. Так, існує дві взаємозаперечні версії розвитку подій, жодна з яких не підтверджена доказами, достатніми для обґрунтованого висновку щодо (не)легальності дій журналістів. Водночас на запит Незалежної медійної ради скаржник не надав жодних додаткових матеріалів щодо ймовірних порушень етичних стандартів, незаконного проникнення в житло судді Луцького міськрайонного суду журналістки ТРК «Аверс». Отже, Незалежна медійна рада вважає скаргу на зазначений матеріал **неприйнятною** за браком фактів, що обґрунтовують наявність ймовірного порушення з боку телеканалу.

5. Матеріал ТРК «Аверс» щодо порушень з боку волинських податківців. Скаржник надав посилання на [матеріал](#) онлайн-медіа «Район.Луцьк». Зокрема, у новині йдеться про те, що під час слідчих дій у Головному управлінні Державної фіскальної служби у Волинській області жодному з керівників відомства не оголошували підозри, не було затримання представників керівного складу чи посадових осіб та не вилучалися документи, валютні й інші матеріальні цінності. На протипагу перелік таких «порушень» з боку працівників фіскальної служби був присутній у сюжеті ТРК «Аверс», спростування якого і вимагали працівники державного органу.

Незалежна медійна рада нагадує, що в справі [Worm v Austria](#) ЄСПЛ постановив: «Громадськість зникає до регулярних видовищ псевдосудових процесів у медіа, що в

довгостроковій перспективі може мати жахливі наслідки для визнання судів належним майданчиком для встановлення провини або невинуватості особи в кримінальному процесі» [§54]. Крім цього, варто пам'ятати, що такими діями медіа може погіршити свою репутацію, справляючи враження власної некомпетентності в питаннях, які охоплюються поширеними матеріалами. Втім, у цьому випадку скаржник не надав посилання на оригінальний матеріал ТРК «Аверс», яке також відсутнє і в [новині](#) онлайн-медіа «Район.Луцьк». Крім того, на запит Незалежної медійної ради скаржник не надав жодних додаткових матеріалів щодо ймовірних порушень етичних стандартів, презумпції невинуватості чи інших процесуальних вимог до висвітлення судових процесів журналістами ТРК «Аверс». Таким чином, наявна інформація не дає змоги зробити об'єктивний висновок про наявність чи відсутність порушень етичних принципів чи національного законодавства з боку журналістів ТРК «Аверс». Отже, Незалежна медійна рада вважає скаргу на зазначений матеріал **неприйнятною** за браком фактів.

Результати голосування: «За» — 9;
 «Проти» — 0;
 «Утримуюсь» — 2.

Голова Незалежної медійної ради

А. Червко

Секретар Незалежної медійної ради

О. Голуб

Секретар Незалежної медійної ради

П. Моїсєєв